

DEZAVANTAJLI ÇOCUKLAR

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yalçın

Dezavantajlı Çocuklar

Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN

1. Baskı : 2021
ISBN : 978-605-69346-8-1
Yayıncı Sertifika No : 48967

KTO Karatay Üniversitesi Yayınları

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cad. Karatay / KONYA 444 1251 • www.karatay.edu.tr •
karyay@karatay.edu.tr

Kitabın tüm yayın hakları KTO Karatay Üniversitesi Yayıncılık ve
Yapımcılık İktisadi İşletmesine aittir. Kaynak gösterilerek kısmen
kullanılabilir.

Editör : Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN
Yazarlar : Prof. Dr. Murat BEKTAŞ, Doç. Dr. Sibel KÜÇÜKOĞLU,
Dr. Öğr. Üyesi Demet AKARÇAY ULUTAŞ,
Dr. Öğr. Üyesi Semra KÖSE, Öğr. Gör. Hilal KURT SEZER,
Öğr. Gör. Merve AŞKIN CERAN, Öğr. Gör. Ayşegül
YILDIRIM, Öğr. Gör. Canan KELEŞ ERTÜK
Elif GÜVENER, Şerife KAYA, Emine ERKOÇ

Redaksiyon : Hakkı Cihan COŞKUN

Kapak Tasarımı: Gökhan AKTEN

Sayfa Tasarımı : Gökhan AKTEN

Dizgi : Zeynep NAZLI

Baskı / Cilt : Anadolu Matbaacılık - Fevziçakmak Mah. Muhabir Cad.
6/13 Karatay, Konya

DEZAVANTAJLI ÇOCUKLAR

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yalçın

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
1. Ünite	Dezavantajlı Çocuklar	11
	Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yalçın	
2. Ünite	Suçta Sürüklenen Çocuk	27
	Dr. Öğr. Üyesi Demet Akarçay Ulutaş	
3. Ünite	Korunmaya Muhtaç Çocuklar	59
	Çocuk Gelişimi Uzmanı Elif Güvener	
	Çocuk Gelişimi Uzmanı Şerife Kaya	
4. Ünite	Çocuklarda İhmal ve İstismar	97
	Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yalçın	
5. Ünite	Travmatik Toplumsal Olaylar	131
	Doç. Dr. Sibel Küçükkoğlu	
	Öğr. Gör. Hilal Kurt Sezer	
6. Ünite	Bağımlılık ve Çocuk	161
	Dr. Öğr. Üyesi Demet Akarçay Ulutaş	
7. Ünite	Sağlık Sorunları Olan Çocuk	205
	Dr. Öğr. Üyesi Semra Köse	
	Öğr. Gör. Hilal Kurt Sezer	
8. Ünite	Özel Gereksinimli Çocuk	255
	Prof. Dr. Murat Bektaş	
	Öğr. Gör. Merve Aşkın Ceran	
9. Ünite	Sokak Çocuğu Sokakta Çalışan / Çalıştırılan Çocuklar ve Çocuk İşçiler	311
	Öğr. Gör. Ayşegül Yıldırım	
	Öğr. Gör. Canan Keleş Ertük	

10. Ünite	Aile Yapısıyla İlgili Sorunlar 355 Sos.Hizm.Uzm/Aile Danışmanı Emine Erkoç
11. Ünite	Davranışsal Sorunları Olan Çocuk 381 Dr. Öğr. Üyesi Hatice Yalçın
12. Ünite	Dezavantajlı Çocuklarda Eğitim 413 Öğr. Gör. Canan Keleş Ertük Öğr. Gör. Ayşegül Yıldırım
13.Ünite	Dezavantajlı Çocuklarda Sağlık Profesyonelleri 441 Öğr. Gör. Merve Aşkın Ceran

ÖNSÖZ

Günümüzde sosyal, ekonomik ve duygusal bakımdan dezavantajlı durumda olan çocukların sayısı oldukça fazladır.

Her çocuğun uygun koşullarda yaşama hakkı vardır. Eğer anne ve baba çocuğa bakamıyorsa, çocuğun bu durumdan zarar görmemesi için ona uygun sağlık, eğitim ve sosyal olanakların bulunduğu bakım ortamı sağlanmalıdır. Ancak dezavantajlı koşullarda bulunan çocuklarda bunun gerçekleşmediği görülmektedir.

İhmal edilmiş, istismara maruz kalmış, suça itilmiş, sokakta çalışan, aile bireyleriyle birlikte yaşayamayan, göç eden, travmatik toplumsal olaylardan etkilenen, özel gereksinimli, kurum koruması altına alınmış, bağımlı, travmatik toplumsal olaylardan etkilenmiş, kronik hastalığı bulunan çocuklar, normal gelişim gösteren akranlarının yararlandıkları olanaklardan mahrum kalmaktadır.

Bu kitapta dezavantajlı çocukları tanıma amaçlanmış ve onlara destek sağlama amacıyla yapılabilecek çalışmalar derlenmiştir. Multidisipliner bir ekip çalışmasıyla, farklı bilim alanlarının bakış açıları bir araya getirilmiştir. Kitaptaki tüm bölümlerde zor koşullarda yaşayan çocuklar farklı yönlerden değerlendirilmiş, her konuyla ilgili vaka analizleri yapılarak sosyal yaşantımızda dezavantajlı çocukların varlığı vurgulanmaya çalışılmıştır.

Sunulan bilgilerle sağlık ve sosyal bilimleri kapsayan tüm öğrenci ve öğretmenlere akademik kaynak oluşturma amacı güdülmüştür. Hemşirelik, çocuk gelişimi, sosyal hizmet, aile danışmanlığı, sosyoloji, psikoloji, özel eğitim gibi alanlarda çalışanların ve öğrenim görenlerin faydalanabilecekleri bir eser olacağı öngörülmektedir.

Geniş içerik sunan bu kitabın ortaya çıkmasında emek veren, kitapta bölüm yazarı olarak yer alan değerli akademisyenlerimize ve farklı bilim alanlarında hizmet veren profesyonellere şükranlarımızı sunarız. Geniş literatür taramasıyla nitelikli bir içerik sunmaya çabaladılar, zaman zaman aileleriyle geçirecekleri zamanlarını bu kitaba ayırdılar. Saygıdeğer bölüm yazarlarımızın ailelerine, eşlerine ve çocuklarına da içtenlikle teşekkür ederiz.

Eserin, dezavantajlı gruplarla ilgili akademik ve mesleki hizmet veren tüm kesimlere yararlı olmasını diliyoruz.

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliđi
AÇEV.....	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
AÇSHB	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
ASDEP.....	Aile Sosyal Destek Programı
BİMER	Başbakanlık İletişim Merkezi
BM	Birleşmiş Milletler
BSRM.....	Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi
CEDAW	Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi
ÇHS	Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
ÇİM.....	Çocuk İzlem Merkezi
ÇEMATEM..	Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi
ÇODEM.....	Çocuk Destek Merkezleri
EBA.....	Eğitim Bilişim Ağı
GEM	Geçici Eğitim Merkezi
HBÖGM.....	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
HEM.....	Halk Eğitim Merkezi
ILO.....	International Labour Organization-Uluslararası Çalışma Örgütü
IOM	International Organization for Migration-Uluslararası Göç Örgütü
KBRM.....	Koruma, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi
MEB.....	Milli Eğitim Bakanlığı
MERNİS.....	Merkezi Nüfus İdare Sistemi
OECD	The Organisation for Economic Co-Operation and Development
	İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı

- PISA..... Programme for International Student Assessment
Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
- RTÜK Radyo Televizyon Üst Kurulu
- SHM Sosyal Hizmet Merkezi
- ŞEY Şartlı Eğitim Yardımı
- STK Sivil Toplum Kuruluşu
- ŞÖNİM..... Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
- TÜBİM Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi
- TÜBİTAK..... Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu
- UIS..... UNESCO Statistics Institute- UNESCO İstatistik Enstitüsü
- UN United Nations- Birleşmiş Milletler
- UNESCO..... United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
- UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees
Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
- UNICEF United Nations International Children's Emergency Fund
Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
- WHO World Health Organisation- Dünya Sağlık Örgütü

1.BÖLÜM

DEZAVANTAJLI ÇOCUKLAR

Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN

Eğer bu dünyada gerçek barışı ve refahı sağlayacaksak

işe önce zor durumda olanlarla başlamamız gerekir.

Mahatma Gandhi

